

שימושי החלום בתקופתנו

ארגומנט לקראת יום עבודה בג'יאפ

"יום אחד חלמתי שאני פרפר שמתעופף חופשי בשמים, שלא ידע שהוא צ'ואנג טזו. לפתע התעוררתי וראיתי שאני צ'ואנג טזו. אבל עכשיו אני לא יכול לדעת האם אני צ'ואנג טזו שחלם שהוא פרפר, או האם אני פרפר שחולם שהיה צ'ואנג טזו..."¹

בספרה "חלומות והתעורריות", מצטטת קרולינה קורצקי [Carolina Koretzky] את החלום על הפרפר של המשורר הסיני הטאואיסטי צ'ואנג טזו, על מנת לתאר את חוסר השקט האונטולוגי המאפיין את ה-parlêtre, שמבטא את חוסר הוודאות כלפי הזהות, ושיתכן מאוד שהוא זה שנמצא בתביעה לאנליזה.

מהי אי-נחת זו, שה parlêtre חווה בתקופתנו?

הפילוסוף ביונג-צ'ול האן [Byung-Chul Han] מאפיין את החברה שלנו כיום כ"חברה של שקיפות". הוא מתאר כיצד הכלכלה הקפיטליסטית מכפיפה את הכל להצגה החושפנית, שרק היא מולידה את הערך. בכלכלת ההתענגות, לעומת זאת, דווקא המשחק עם העמימות והדו-משמעות, עם סודות ותעלומות, הוא זה שמגביר את המתח הארוטי.

האן מזכיר את ג'ורג' זימל [Georg Simmel], בהצביעו על כך שאנחנו זקוקים לא רק לפרופורציה מסוימת של אמת וטעות כבסיס לחיינו, אלא גם לפרופורציה מסוימת של בהירות וחושך, כמרכיבי המשמעות של מעשינו. הפרקסיס של הפוסט-פרטיות, שבשמה של השקיפות דורש התערטלות הדדית ללא גבולות, מנוגד להנאה. השקיפות נוטלת את כל הקסם שבדברים ואוסרת על הפנטזיות לארוג שם את האפשרויות שלהן; לא נראה כי שום מציאות תוכל לפצות אותנו על אובדן. האן מוסיף כי עומק ההנאה שטמון בעבודת הפנטזיה, לא מתרחש בזמן אמת, אלא כרוך בהנאה המדומיינת, עם ההקדמה והאפילוג, המייצרים מובן ומשמעות. ההנאה המיידית, שאינה מאפשרת אף לא עיקוף דמיוני אחד, מובילה אל הפורנוגרפיה.

---

¹ Koretzky Carolina, Sueños y Despertares, Una Elucidación Psicoanalítica, Grama Ed, 2019, p 17

נוכח חברת השקיפות, האן תומך בהגנתו של ניטשה על המראָה, המסכה, הסוד, התעלומה, התחבולה והמשחק. בספרו *מעבר לטוב ולרוע*, ניטשה טען כי: "כל רוח עמוקה זקוקה למסכה", מכיוון שהאחר לחלוטין, החדש, יכול לשגשג רק מאחורי מסכה המגנה עליו מפני הזהה.² מהותה של החשיפה, אומר האן, היא לבטל כל מסכה המסתירה קשר חוזי, תוך הכפפתן של פעולות מכל סוג שהוא להארה ולשליטה.

קורצקי טוענת שכאשר האדון המודרני מציב את עצמו במקום של "הכל", לדעת הכל, לשלוט על הכל, לראות את הכל, למיין את הכל, לחשב את הכל, הוא בעצם לא עושה דבר, מלבד לשכוח את הממשי. העולם ללא ממשי, המבוסס על השיח של האדון העכשווי, הוא הרצון להפוך את החיים לחלום, או כפי שז'אק לאקאן אומר: "אנחנו מתעוררים כדי להמשיך לחלום את המציאות".³

מושג ההתעוררות בפסיכואנליזה, טוענת קורצקי, נוגד את האידיאולוגיה של האדון המודרני. בניגוד לחלום על האוניברסלי, הפסיכואנליזה מחוררת את "הכל", מכיוון שהיא מפנה מקום להתענגות האפלה של הסימפטום, לבלתי אפשרי של הידע על המיניות, לאין-יחס מיני. בפסיכואנליזה, ההתעוררות אינה קשורה לבהירות, להארה או לשקיפות, אלא, באופן פרדוקסאלי, לשמירה על תחום מסוים של עמימות, או בניסוחו של לאקאן: "אנחנו לא מתעוררים אף פעם".⁴ האפשרות של הפסיכואנליזה "לשמור על הממלכה של מה שמתעורר", תהיה תלויה בהימור של כל אנליטיקאי, לשמר את המרחב הזה שלא ניתן לפירוש.

כנס ה-AMP, שיתקיים באפריל 2020 בארגנטינה, יעסוק בשאלות מרתקות אלו, ביחס לחלום, להתעוררות ולתקופה. כפי שכותבים פביאן נאפרסטק (Fabian Naparstek) וסילביה באודיני (Silvia Baudini) בארגומנט המציג את הכנס: "החלומות אינם שקופים! הם עדיין קוראים לפירוש. אנחנו תמיד עוצמים את העיניים כדי שנוכל לחלום!"⁵

סולי פלומנבאום מרגלית, תמי וייל.

² מצוטט אצל Byung-Chul Han, עמ' 41

³ מתוך הכריכה האחורית של הספר של Carolina Koretzky.

⁴ J. Lacan, El Seminario, libro 24, L'ynsu que sait de l'une- bevue s'aile a mourre, clase 19 abril 1977, inedito

⁵ הצגת הכנס ה-xii של ה-AMP. כפי שמופיע באתר: [https://assets.website-files.com/5af9d069147ee317963e77f6/5d680891af0c859504fdcafc AMP%20%D7%A9%D7%9C%20%D7%94%20%20XII%20%D7%94%D7%A6%D7%92%D7%AA%20%D7%94%D7%9B%D7%A0%D7%A1%20%D7%94%20\(1\).pdf](https://assets.website-files.com/5af9d069147ee317963e77f6/5d680891af0c859504fdcafc AMP%20%D7%A9%D7%9C%20%D7%94%20%20XII%20%D7%94%D7%A6%D7%92%D7%AA%20%D7%94%D7%9B%D7%A0%D7%A1%20%D7%94%20(1).pdf)